

DE FRYSKE MARREN

Monumenten verduurzamen

Dorien Haagsma

beleidsadviseur monumentenzorg
gemeente De Fryske Marren

Balk, 18 april 2023

DE FRYSKE MARREN

Is uw monument al klaar voor
een duurzame toekomst?

DE FRYSKE MARREN

Verduurzaming is maatwerk

'ingewikkeld, maar je staat niet alleen'

DE FRYSKE MARREN

Stap 1 Win informatie in

Maatregelen om te verduurzamen

1. basismaatregelen
2. Isolatie
3. verwarming
4. energieopwekking

DE FRYSKE MARREN

1. Basismaatregelen

'Quick wins'

DE FRYSKE MARREN

2. Isolatie en ventilatie

'naden en kieren'

3. Energieopwekking

'zonnepanelen'

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Meer mogelijkheden voor zonnepanelen op erfgoed

Gemeenten hebben de mogelijkheid een vergunning te verlenen voor het plaatsen van zonnepanelen op erfgoed **in het zicht**, als plaatsing uit het zicht niet mogelijk is. De criteria voor het verlenen van een vergunning zijn voortaan de mate van visuele verstoring van het erfgoed en of er sprake is van een zorgvuldig afgewogen ontwerp. Dat staat in het nieuwe adviesbeleid van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Zo kunnen gemeenten bijdragen aan het landelijke beleid dat past binnen het Klimaatakkoord.

Dit blijft hetzelfde: uit het zicht

Voor een vergunning:

- De panelen zonder spiegelrand zijn zorgvuldig geplaatst
- Er gaan geen cultuurhistorische waarden verloren

Industrieel erfgoed

Het benutte dakvlak in dit voorbeeld is zichtbaar vanuit de openbare ruimte. Alleen mogelijk met een zorgvuldig ontworpen plan.

Kerk

De bijzondere dakvorm, dakbedekking en cultuurhistorische waarden maken zonnepanelen in het zicht hier niet wenselijk.

Landhuis/buitenplaats

Soms is het mogelijk om de zonnepanelen elders op het perceel te plaatsen zonder waardevolle groenaanleg aan te tasten.

Pandeigenaren: vergunning aanvragen bij gemeente

- Voor het plaatsen van zonnepanelen is altijd een vergunning nodig
- Het beleid van de gemeente is altijd leidend en kan afwijken van het beleid van de RCE
- Bij bijzondere panden kan de RCE gevraagd worden om advies

Grachtenpanden

De matzwarte panelen in dit voorbeeld zijn zorgvuldig uit het zicht geplaatst.

Jaren 30-woningen

In dit voorbeeld zijn rode panelen op de rode daken geplaatst volgens een seriematig ontwerp.

Dit is nieuw: in het zicht

Voor een vergunning:

- Het is niet mogelijk om zonnepanelen uit het zicht te plaatsen
- Elders opwekken voor eigen gebruik is niet mogelijk of rendabel
- Er wordt er geen cultuurhistorische groenaanleg gekapt
- Er is een zorgvuldig ontworpen plan opgesteld en visuele verstoring wordt voorkomen

Gemeente huis

Ga voor alle voorwaarden en categorieën naar de publicatiereeks zonne-energie en erfgoed: www.cultureelerfgoed.nl/duurzaam

DE FRYSKE MARREN

4. Warmteopwekking

'verwarming'

Subsidie- en financieringsmogelijkheden

'financiering'

Financiering

Energiebesparing is een kwestie van doen, maar ook van investeren. Onderzoek de mogelijkheden om eigen geld of een lening te gebruiken voor energiebesparende maatregelen in uw pand en maak eventueel gebruik van subsidies. Wij hebben alvast een aantal financieringsmogelijkheden voor u op een rij gezet. Kijk ook in uw eigen gemeente of er nog meer mogelijkheden zijn.

Achterzetramen ▾

Duurzame monumenten lening

Door: Nationaal Restauratiefonds

Omschrijving

Met de Duurzame Monumenten-Lening kunt u als eigenaar van een rijksmonument energiebesparende maatregelen financieren tegen een lage rente. Deze lening is ook af te sluiten als tweede hypotheek. Ook Verenigingen van Eigenaren kunnen gebruik maken van de lening.

Bedrag

De hoogte van de lening is afhankelijk van de investeringen in energiebesparende maatregelen. U vraagt de lening aan op basis van de investeringen in energiebesparende maatregelen. Voor monumenteneigenaren geldt een minimaal leenbedrag van € 2.500,- en maximaal leenbedrag van € 100.000,-. Voor VvE's is het minimale

Voorwaarden

- U bent eigenaar van een rijksmonument of een VvE van een rijksmonumentaal woon- en/of appartementencomplex.
- De werkzaamheden zijn nog niet gestart.
- De Verklaring Energiebesparing Rijksmonument is door de betrokken aannemer/installateur ondertekend.
- U heeft een omgevingsvergunning of een verklaring van de gemeente dat een vergunning niet nodig is.
- De kredietbeoordeling is positief.
- Kostenvaststelling op basis van: Maatregelenlijst met toegestane verduurzamingsmaatregelen.
- Kostenvaststelling door: Verklaring door aannemer of installateur/installatie Restauratiefonds

DE FRYSKE MARREN

Subsidie gemeentelijke monumenten

Gemeente De Fryske Marren heeft een subsidieregeling voor gemeentelijke monumenten

25% van de subsidiabele restauratiekosten, tot een max. van 10.000 euro.

Meer informatie

- De Groene Menukaart

De Groene Menukaart

Nederland Woonhuis

Bewaard Over ons Contact Deel

- Ontdek de mogelijkheden
 - Quick Wins
 - Isolatie en Ventilatie
 - Elektriciteit
 - Verwarming
 - Water en Groen
- Persoonlijk Advies
 - Zelfscan
- Uitvoering
- Inspiratie
- Financiering
- Duurzaam nieuws

Zelfscan Duurzaam Monument

Ontdek welke maatregelen passen bij uw situatie

Benieuwd welke maatregelen bij uw monumentale pand passen? Ontdek het snel met de online Zelfscan Duurzaam Monument. U beantwoordt een aantal vragen over het pand, het energieverbruik en eventueel uitgevoerde maatregelen. Op basis van de antwoorden selecteert de scan maatregelen die passen bij uw situatie. U ziet wat dit ongeveer kost en wat het u kan opleveren, zoals de energiebesparing, comfortverbetering en milieu-impact. Op het tweede tabblad van het resultaat ziet u de subsidies en financiering die passen bij deze maatregelen. Zo heeft u een compleet overzicht van de mogelijkheden. Het resultaat is te downloaden in een overzichtelijk rapport. De Zelfscan Duurzaam Monument is ontwikkeld door het Nationaal Restauratiefonds en De Groene Grachten en gebaseerd op de informatie uit De Groene Menukaart.

[Start de Zelfscan hier](#)

Meer informatie

- De Groene Menukaart
- Monumenten.nl

monumenten.nl

Wegwijs in monumentenland

Monumenten
kopen

Monumenten
onderhouden

Monumenten
verduurzamen

Monumenten
overzicht

Zoeken...

KIES UW ADVISEUR EN START HET ONTZORGINGSPROGRAMMA

Start met de Zelfscan

Zelfscan Duurzaam Monument

Vul gegevens in over onder meer uw energieverbruik, de monumentale status, het woonoppervlak en eventueel eerder uitgevoerde maatregelen. De uitkomsten van de Zelfscan worden samengevat in een **PDF-rapport**. Dit geeft u een eerste inzicht in de verduurzamingsmogelijkheden van uw pand. Het rapport heeft u ook nodig om gebruik te kunnen maken van deze regeling.

STAP 0

Inschrijving

Na de Zelfscan kunt u zich inschrijven voor het Ontzorgingsprogramma. Bij uw inschrijving kiest u een DuMo-adviseur. Oriënteert u zich goed, want na inschrijving ligt uw DuMo-adviseur vast voor alle stappen in het Ontzorgingsprogramma.

STAP 1

Duurzaamheidsadvies (niveau 2 of 3)

Tijdens de 1e stap gaat het om het maken van een duurzaamheidsadvies (niveau 2 of 3) conform de kwaliteitsnormen van Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM). **De door u gekozen DuMo-adviseur mag voor de kosten van een Duurzaam Monumenten-advies een korting geven op uw factuur van 50% tot**

STAP 2

Ontzorgen

Tijdens de 2e stap bestaat het ontzorgen met name uit de begeleiding richting de daadwerkelijke uitvoering om te gaan verduurzamen. **De door u gekozen DuMo-adviseur mag voor de kosten voor stap 2 een korting geven op uw factuur van 100% tot een bedrag van maximaal EUR 2.500 exclusief BTW (als u de vergunningsaanvraag heeft gedaan).**

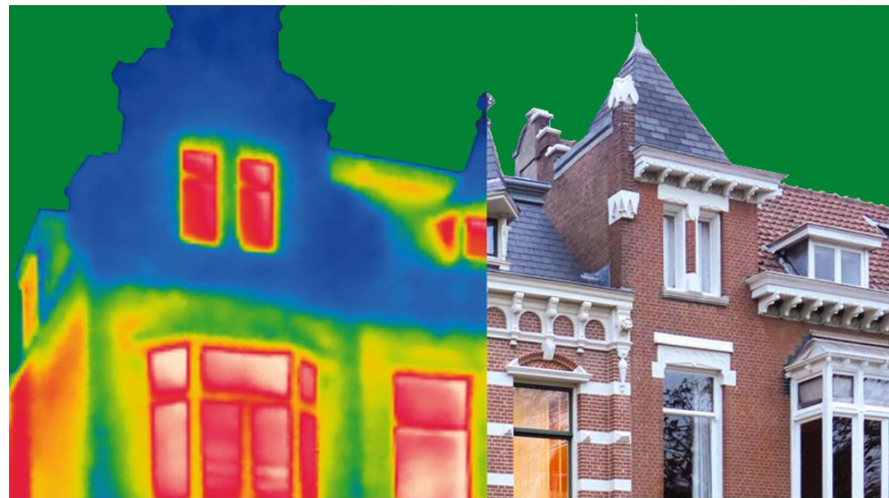
DE FRYSKE MARREN

Meer informatie

- De Groene Menukaart
- Monumenten.nl
- Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg

Verduurzaming

Meer informatie

- De Groene Menukaart
- Monumenten.nl
- Restauratiefonds
- Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg

- Monumentenwacht Fryslân

MONUMENTENWACHT
FRYSLÂN

Contact 058 215 73 65

WIE WE ZIJN WAT WE DOEN ZO WERKT HET ONDERHOUDSWIJZER VERDUURZAMINGSTIPS NIEUWS EN PUBLICATIES [SNEL REGELEN](#)

Home » Onderhoudswijzer » VERDUURZAMING

Energieprestatie verbeteren

Energiebesparing en duurzaamheid zijn actuele thema's. Ze hebben verstrekkende gevolgen voor het ontwerp van nieuwe huizen. Maar ook eigenaren van historische woningen hebben goede redenen om de energieprestaties van hun woning in kaart te brengen en waar mogelijk te verbeteren.

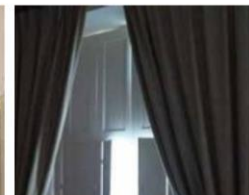
Vier quickwins

Talrijke onderzoeken maken duidelijk dat we beter en anders met onze grondstoffen en energievoorraden moeten omgaan. Bijen we op dezelfde voet verder gaan, dan zullen volgende generaties hier een hoge prijs voor betalen. Duurzaamheid en energiebesparing zijn daarom actuele thema's.

Vijf ideeën

Het ligt voor de hand om hierbij te grijpen naar moderne methoden en materialen. In de nieuwbouw hebben die immers veel succes. Maar de moderne aanpak leent zich vaak veel minder goed voor historische woonhuizen.

Gedrag

De energieprestaties van een woning hangen voor ongeveer 80% af van de omvang en de aard van het gebouw en de daarin aanwezige installaties. Ongeveer 20% wordt bepaald door het gedrag van bewoners en gebruikers.

Stap 2 Maak een goed plan

- deskundige adviseur
- inspectierapport/
verduurzamingsadvies
- voorwaarden subsidies
- voorwaarden omgevingsvergunning
(tekeningen!)

Stap 3 Omgevingsvergunning

- neem contact op met de gemeente
- www.omgevingsloket.nl

Welkom bij Hoog contrast

Omgevingsloket online

Het loket voor de omgevingsvergunning en de watervergunning.

Ik ben particulier en wil ... >

- Een vergunning aanvragen
- De vergunningcheck doen
- Een melding doen

Ik vertegenwoordig een bedrijf en wil ... >

- Voor mijn eigen bedrijf of voor een particulier/ander bedrijf een vergunning aanvragen
- De vergunningcheck doen
- Een melding doen

Deze pagina **niet meer tonen** voor omgevingsloket.nl

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Omgevingsloket online © 2010-2021 BZK | [Gebruiksvoorwaarden](#) | [Privacyverklaring](#) | [Disclaimer](#) | [Toegankelijkheid](#) | [Vragen of suggesties](#)

DE FRYSKE MARREN

Vergunningsplichtig?

Bij monumenten is het interieur en exterieur beschermd.

Niet monumentale onderdelen vallen buiten de bescherming.

In de 'redengevende omschrijving' exacte omschrijving wat binnen de bescherming valt.

DE FRYSKE MARREN

Stap 4 Uitvoering

DE FRYSKE MARREN

Vragen?